

การศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย
ของครูภาษาไทยดีเด่นในระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 2

นายชวลิต เกิดทิพย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชา ไซตทัศน์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-038-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

116840379

A STUDY OF INSTRUCTIONAL MEDIA UTILIZATION OF
DISTINGUISHED TEACHERS IN TEACHING THAI LANGUAGE
AT THE ELEMENTARY EDUCATION LEVEL, EDUCATIONAL REGION TWO

Mr. Chawalit Kerdtip

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Audio-Visual Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-038-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย

ของครูภาษาไทยดีเด่นในระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 2

โดย

นายชวลิต เกิดทิพย์

ภาควิชา

โสตทัศนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูรพน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประคอง สุทธสาร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.วชิราพร อัจฉริยโกศล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ชวลิต เกิดทิพย์ : การศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทยของครูภาษาไทยดีเด่นในระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 2 (A STUDY OF INSTRUCTIONAL MEDIA UTILIZATION OF DISTINGUISHED TEACHERS IN TEACHING THAI LANGUAGE AT THE ELEMENTARY EDUCATION LEVEL, EDUCATIONAL REGION TWO) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท, 210 หน้า. ISBN 974-632--038-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทยของครูภาษาไทยดีเด่นในระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด แบบสอบถามลักษณะเติมคำและตรวจสอบรายการ และแบบสังเกต ประชากรเป็นครูภาษาไทยดีเด่นในระดับประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลครูภาษาไทยดีเด่น จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2533-2537 จำนวน 16 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เรียน กลุ่มทักษะภาษาไทยกับครูภาษาไทยดีเด่น จำนวน 106 คน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูภาษาไทยดีเด่นเลือกสื่อการสอนที่ตรงกับเนื้อหา ระดับความสามารถ ประสบการณ์และความคุ้นเคยของนักเรียน เลือกสื่อการสอนที่หาง่าย ราคาถูก ผลิตเองได้
2. ครูภาษาไทยดีเด่นเตรียมการใช้สื่อการสอนล่วงหน้าก่อนนำไปสอนจริง จัดมุมภาษาไทยสอดคล้องกับเนื้อหาที่กำลังเรียน ก่อนที่ครูจะให้นักเรียนใช้สื่อการสอนครูจะสาธิตให้นักเรียนดูก่อน
3. ครูภาษาไทยดีเด่นให้ความสำคัญการใช้สื่อการสอนในชั้นการดำเนินการสอนมาก เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอน ครูช่วยดูแล ช่วยเหลือนักเรียนขณะใช้สื่อการสอน มีการจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียน
4. ครูภาษาไทยดีเด่นจัดเก็บสื่อการสอนประเภทวัสดุไว้ในห้อง แยกเป็นบทและเนื้อหา สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์จะเก็บไว้ในตู้เหล็กห้องพักครู ครูจะตรวจตราและซ่อมแซมสื่อการสอนประเภทวัสดุหลังเลิกเรียน
5. ครูภาษาไทยดีเด่นมีการประเมินคุณภาพของสื่อการสอน และประสิทธิภาพของการใช้สื่อการสอนจากประสิทธิภาพการเรียนรู้ โดยการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน

ภาควิชา..... โสตทัศนศึกษา
สาขาวิชา..... โสตทัศนศึกษา
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C643472 : MAJOR AUDIO-VISUAL COMMUNICATIONS

KEYWORD : UTILIZATION OF INSTRUCTIONAL MEDIA/DISTINGUISHED THAI LANGUGE TEACHERS

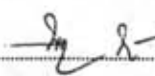
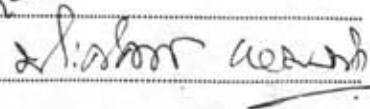
CHAWALIT KERDTIP : A STUDY OF INSTRUCTIONAL MEDIA UTILIZATION OF DISTINGUISHED TEACHERS IN TEACHING THAI LANGAUGE AT THE ELEMENTARY EDUCATION LEVEL, EDUCATIONAL REGION TWO THESIS ADVISER : ASST.PROF. PRASAK HOMSANIT, Ed.D. 210 pp. ISBN 974-632-038-6

The purpose of the research was to study the utilization of instructional media of distinguished teachers in teaching Thai language in an elementary education level, Educational Region Two. Open-ended interview forms, check-list and open-ended questionnaires and observation form were used in the study. Population were 16 recipients of distinguished Thai language teachers awards from The Jurisdiction of the Office of the National Primary Education Committee during 1990-1994. One hundred and six students studying with the distinguished Thai language teachers during the second semester of the 1994 academic year were randomly selected for the study.

The findings were as follows:

1. Distinguished teachers selected instructional media in congruent with a content, students' ability, students' experiences, and students' familiarity. The instructional media selected were commonly available, low cost and could be produced by teachers.
2. Distinguished teachers prepared and practiced to use instructional media prior to their teachings. They set up Thai language corner in congruent with subject content. Students were given a demonstration on the use of instructional media prior to their utilization.
3. Distinguished teachers put more serious efforts on the utilization of instructional media during their teachings. They also provided an opportunity for students to be able to participate in utilizing instructional media. They took care of, and helped students to utilize the media. Extra activities after school hours were also arranged.
4. Distinguished teachers kept instructional media in the classroom. The media were categorized according to chapters and content. Media hardwares were kept in steel cabinet in the teacher's office. Inspection and maintenance of the instructional media were performed after school hours.
5. Distinguished teachers assessed the quality of their instructional media, and evaluated the effectiveness of their media utilization by observing students learning efficiency from their performance in the activities.

ภาควิชา..... ใศคห้ศนศีกษา
สาขาวิชา..... ใศคห้ศนศีกษา
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ดำเนินมา และสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้กำลังใจ และห่วงใยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ประคอง สุทธสาร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถวิทย์ ณ ตะกั่วทุ่ง อาจารย์ ดร. วชิราพร อัจฉริยโกศล กรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณครูอาจารย์บังอร ศรีเพชรพงษ์ อาจารย์บุญภาค เจียทอง อาจารย์พีระวุฒิ ยงมณี อาจารย์มานพ ดันติวงศ์ชัย อาจารย์จุฑานุช โชติช่วง อาจารย์สาคร น้อยสุข อาจารย์เลขา ท่งหว่า อาจารย์อาพร สีทอง อาจารย์อาเศษ ทาโง๊ะ อาจารย์ศุภผล จุลละนันท์ อาจารย์สุจินดา ศรีรัตนสุข อาจารย์วรรณา อรุณเดชาวัฒน์ อาจารย์เห็นุช ปุรินทราทิบาล อาจารย์สมมล ชนะคุ้ม อาจารย์ถาวร ดิศรพงศ์ อาจารย์กาญจนา เสนาพันธ์ อาจารย์วรรณกร เป็งเพชร อาจารย์สุมินา เจ๊ะมะ และอาจารย์มณฑิพย์ นุสสินันท์ ที่ให้ความร่วมมือและความสะดวกในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ สมใจ สิปรรณ์ อาจารย์ รักไทย ธนวุฒิกุล ที่กรุณาติดต่อเป็น ธุระ และเอื้อเฟื้อข้อมูลต่าง ๆ มากมาย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ นิสิตภาควิชาโสตทัศนศึกษาตลอดจนเจ้าหน้าที่ ภาควิชาโสตทัศนศึกษาที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

อนึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากทุนบุญชอบ-กิตานันท์ มลิทอง จึงขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณมารดา บิดาที่ให้ทั้งกำลังใจ กำลังทรัพย์มาโดยตลอด

ชวลิต เกิดทิพย์

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
คำถามในการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2521) ว่าด้วย	
กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ภาษาไทย.....	15
การคัดเลือกครุภาษาไทยดีเด่น.....	16
สภาพเขตการศึกษา 2.....	22
สื่อการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา.....	29
การใช้สื่อการเรียนการสอน.....	41

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	156
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	156
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	156
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	157
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	157
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	158
สรุปผลการวิจัย.....	158
อภิปรายผลการวิจัย.....	170
ข้อเสนอแนะ.....	179
รายการอ้างอิง.....	181
ภาคผนวก.....	186
ประวัติผู้เขียน.....	210

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงตัวอย่างแบบประเมินครูดีเด่น.....	19
2	แสดงตารางระดับคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ	44
3	แสดงระดับคุณค่าประสิทธิภาพของสื่อการสอน ในฐานะตัวนำที่จะช่วยให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้านต่าง ๆ	45
4	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยดีเด่นจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	65
5	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนในห้องเรียนที่เรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยกับ ครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	73
6	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของโรงเรียนของครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการใช้.....	74
7	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของจำนวนการใช้สื่อการสอนต่อสัปดาห์ของ ครูภาษาไทยดีเด่น.....	76
8	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของแหล่งที่มาของสื่อที่ครูภาษาไทยดีเด่น ใช้ จำแนกตามสื่อการสอน.....	81
9	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามลักษณะของ การเลือกสื่อการสอน.....	86
10	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามลักษณะของ การเตรียมสื่อการสอน.....	96
11	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามลักษณะของ การใช้สื่อการสอน.....	111
12	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามลักษณะของ การจัดเก็บสื่อการสอน.....	119
13	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามลักษณะของ การประเมินการใช้สื่อการสอน.....	124
14	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนที่เรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยกับครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามลักษณะของการสังเกตการเลือกสื่อการสอนของครูภาษาไทยดีเด่น..	130

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

15	แสดงจำนวนและคำร้อยละของนักเรียนที่เรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยกับครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามลักษณะการสังเกตการเตรียมสื่อการสอนของครูภาษาไทยดีเด่น.....	136
16	แสดงจำนวนและคำร้อยละของนักเรียนที่เรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยกับครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามลักษณะของการสังเกตการใช้สื่อการสอนของครูภาษาไทยดีเด่น.....	140
17	แสดงจำนวนและคำร้อยละของนักเรียนที่เรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยกับครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามลักษณะของการสังเกตการจัดเก็บสื่อการสอนของครูภาษาไทยดีเด่น..	144
18	แสดงจำนวนและคำร้อยละของนักเรียนที่เรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยกับครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามลักษณะการสังเกตการประเมินการใช้สื่อการสอนครูภาษาไทยดีเด่น..	146
19	แสดงจำนวนและคำร้อยละของห้องเรียนของครูภาษาไทยดีเด่น จำแนกตามสภาพแวดล้อมทั่วไป จากการสังเกตห้องละ 3 ครั้ง.....	148
20	แสดงจำนวนและคำร้อยละข้อมูลของพฤติกรรมของครูภาษาไทยดีเด่น ด้านชั้นนำเข้าสู่- บทเรียน จากการสังเกตครู 16 คน คนละ 3 ครั้ง.....	149
21	แสดงจำนวนและคำร้อยละข้อมูลของพฤติกรรมของครูภาษาไทยดีเด่น ด้านชั้นดำเนิน การสอน จากการสังเกตครู 16 คน คนละ 3 ครั้ง.....	150
22	แสดงจำนวนและคำร้อยละข้อมูลของพฤติกรรมของครูภาษาไทยดีเด่น ด้านชั้นสรุป- บทเรียน จากการสังเกตครู 16 คน คนละ 3 ครั้ง.....	151
23	แสดงจำนวนและคำร้อยละข้อมูลของพฤติกรรมของครูภาษาไทยดีเด่น ด้านชั้นประเมิน การสอน จากการสังเกตครู 16 คน คนละ 3 ครั้ง.....	152
24	แสดงจำนวนและคำร้อยละด้านบุคลิกภาพของครูภาษาไทยดีเด่น.....	153
25	แสดงจำนวนและคำร้อยละด้านพฤติกรรมส่วนใหญ่ของนักเรียนที่เรียนกลุ่มทักษะ- ภาษาไทยกับครูภาษาไทยดีเด่น.....	154